

๖ สรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการดำเนินงานจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งประกอบด้วย การศึกษา ทบทวน และ วิเคราะห์สถานภาพทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม คุณภาพสิ่งแวดล้อม สถานภาพแหล่งศิลปกรรม และประวัติศาสตร์ ด้วยกระบวนการวิเคราะห์โครงสร้างปัญหา-สาเหตุในปัญหาสำคัญ ๗ ประเด็น ได้แก่ ปัญหาการลดลงของทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่สำคัญ (ป่าดิบชื้น ป่าพรุ ป่าชายเลน และ ทะเลสาบสงขลา) ความมั่นคงทางอาหาร การกัดเซาะชายฝั่ง คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม (คุณภาพน้ำ การจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอย) ความเสื่อมโทรมของคุณค่าแหล่งศิลปกรรมและประวัติศาสตร์ ภัยพิบัติ (อุทกภัย และ ภัยดินถล่ม) โดยได้พิจารณาปัจจัยความไม่แน่นอนที่สำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่อาจมีอิทธิพลต่อเป้าหมายของความยั่งยืนของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา รวมถึงการนำความคิดเห็นที่ได้จากการประชุมร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียในเวทีต่าง ๆ เช่น การประชุมสัมมนา การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ทั้ง ๒ รอบ ใน ๘ พื้นที่รวม ๑๖ ครั้ง และ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เข้ามาพิจารณาประกอบการออกแบบแผนงาน และโครงการด้วย ซึ่งได้นำเสนอในลักษณะแผนภาพแสดงองค์ประกอบของแผนงานและโครงการตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของแผนแม่บทดังรูปที่ ๖-๑

และเพื่อประโยชน์ในการนำแผนงานและโครงการไปปฏิบัติในระยะต่อไป คณะผู้ศึกษาจึงได้สรุปทริเียน และ ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

๑) องค์กรที่รับผิดชอบทั้งในส่วนกลาง ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่นควรมีการประสานการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายและแผนได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการ เอกภาพ ความมุ่งมั่นและความต่อเนื่องในระดับนโยบาย ลงมาจนถึงระดับปฏิบัติในท้องถิ่น

๒) ควรมีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มุ่งคุณภาพเชิงพื้นที่ร่วมกัน บนพื้นฐานของการทำความเข้าใจ การรับฟังและความตระหนักในภารกิจที่แตกต่างกัน ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสมรรถนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือพอเพียง เพื่อหาเป้าหมายร่วมกันและลดความขัดแย้ง หรือกระทบกระทั่งระหว่างกัน

๓) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรอยู่บนพื้นฐานของ ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นและความมุ่งมั่นที่จะขับเคลื่อนงานพัฒนากลุ่มน้ำฯ อย่างมีคุณภาพตามกรอบวิสัยทัศน์ที่กำหนดร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ควรต้องมีหน่วยงานกลางสำหรับจัดการข้อมูลและสารสนเทศ ให้เป็นรูปแบบเดียวกันและมีมาตรฐาน รวมถึง การจัดการองค์ความรู้ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการบริหารจัดการกลุ่มน้ำฯ ที่เป็นเอกภาพและมีประสิทธิผล สามารถเข้าถึงและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อหาทางใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการวิจัยเชิงพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ รวมไปถึงสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ควรให้ความสำคัญกับทิศทาง ประเด็น และ รูปแบบการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายสำหรับแก้ปัญหาของกลุ่มน้ำได้อย่างยั่งยืน ตรงจุด และ ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยที่เป็นการต่อยอดองค์ความรู้

๖) ควรมีการปรับปรุงและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗) ควรมีกระบวนการจัดทำและบริหารแผนแม่บทที่คำนึงถึงความเชื่อมโยงเชิงระบบและความไม่แน่นอนของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยมีภาพที่ชัดเจนของวิสัยทัศน์ระยะยาว และขับเคลื่อนด้วยเป้าประสงค์ระยะกลางและระยะสั้น รวมทั้งควรมีการติดตามผลการดำเนินงาน และปัจจัยหรือตัวแปรกระทบอย่างสม่ำเสมอ สามารถปรับเปลี่ยนแผนงานและมาตรการได้อย่างทันท่วงที